

MUZEJNÍ

SPOLEK
V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení

SPOLKOVÝ ZPRAVODAJ

číslo 15., prosinec 2018

Valná hromada spolku

Valná hromada se sešla 22. února 2018 v Přednáškovém centru Slovákého muzea. Program byl podle pozvánky následující:

1. Zahájení
2. Volba mandátové a návrhové komise
3. Zpráva o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2017
4. Zpráva o hospodaření spolku za rok 2017
5. Zpráva revizní komise
6. Zpráva o stavu členské základny v roce 2017
7. Návrh programu činnosti na rok 2018
8. Diskuse
9. Závěr

Po zahájení a přivítání přítomných byla zvolena mandátová a návrhová komise ve složení: Ing. Jaroslav Hrabec, Věra Pochylá, Mgr. Radomír Válek. Ta konstatovala účast 65 členů a prohlásila valnou hromadu usnášeníschopnou.

V dalším přednesl předseda zprávu o činnosti a plnění programu za rok 2017. Předsednictvo se během roku sešlo čtyřikrát, při čemž se pro operativní řešení dílčích problémů využívala elektronická pošta. Nejčastěji se jednalo o přípravu jednotlivých úkolů z programu činnosti. Rovněž se zabývalo změnami v členské základně a placením příspěvků. Bylo nutno vyřešit změnu prodeje publikací vydaných či spoluvydávaných spolkem. Slováké muzeum od 1. 3. 2017 nemůže brát předměty do komisionelního prodeje, pročež vrátilo spolku všechny tisky převzaté na základě smlouvy. Nadále bude muzeum odkupovat vždy jen „prodátný“ počet výtisků. Předsednictvo schválilo snížení ceny u málo prodávaných tisků. Jedná se o Dechové hudby Zlínského kraje, muzeum odkoupí 5 ks po 80 Kč. U Průvodce Galerií SM, vydaného v r. 2005 (původně 15 Kč/ks) předsednictvo přijalo návrh muzea na odkoupení zbylých 1 500 výtisků po 2 Kč/ks. Obdobně se bude postupovat u dalších publikací.

V závěru roku řešilo předsednictvo též změnu v řízení agendy spolku spojenou s odchodem dr. Rašticové do důchodu. Všichni byli informováni o změně e-mailové adresy, v ostatním se pro členstvo nic nemění. P. řediteli muzea náleží dík za vstřícnost – jedná se zejména možnost využití techniky muzea pro tisk zpravodaje, možnost archivace našich písemností atd.

Opakovaně se předsednictvo zabývalo vydáním katalogu k výstavě Jiří Karel Heřman Atelier plný pohody. Když totiž v březnu, nedlouho po valné hromadě, vešlo ve známost, že zřizovatel neposkytl muzeu požadované finance na vydání katalogu k této výstavě (byla to po 40 letech výstava významného místního umělce!), rozhodlo předsednictvo požádat o dotaci město, uvolnit z prostředků spolku 20 tisíc Kč a připravit vydání v režii spolku. Poté, co zastupitelstvo města schválilo 40 000 Kč z fondu kultury, se podařilo zajistit ještě 10 tisíc za reklamu. Přes jisté potíže společnost Studio 5 v den vernisáže dodala objednaných 250 výtisků. Připravených 70 tisíc bohužel na úhradu nestačilo a bylo nutno ještě přidat dalších 6 835 Kč. I tak nebyly náklady přemrštěné. V této souvislosti je nutno poděkovat Mgr. Marii Martykánové, Mgr. Lukáši Malinovi, Mgr. Pavlu Portlovi, jakož i Ladislavu Chvalkovskému, kteří

se zrekli autorských honorářů. Město si pro svou propagaci zakoupilo 50 ks za 10 000 Kč a vzhledem k velkému zájmu je tedy naděje, že se prostředky vložené z našeho rozpočtu během času vrátí.

K programu činnosti konstatoval, že byl splněn, až na plánovanou návštěvu Brna s jeho architekturou, neboť náš oblíbený průvodce se nám z osobních důvodů nemohl věnovat.

Ve spolupráci s muzeem se začátkem dubna za nepříliš velké účasti členů spolku uskutečnila v Památníku Velké Moravy přednáška o archeologických výzkumech minulých dvou let. Mgr. Jaroslav Bartík velmi podrobně a poutavě pojednal široký záběr práce archeologického oddělení muzea. Je skoro neuvěřitelné, kolik tento nepočetný kolektiv prozkoumal lokalit. Prezentace Mgr. Bartíka navazovala na probíhající výstavu Z deníku archeologa.

Na rozdíl od vykopávek se těšila nepoměrně většímu zájmu Marie Terezie. 2. května přijel z Brna prof. PhDr. Dušan Uhlíř, aby nás svým výkladem v roce 300. výročí narození této významné rakouské panovnice a jediné české ženy-královny provedl celým jejím životem. V jeho podání jsme se seznámili se všemi složitostmi doby jejího panování, s jejím životem ženy, matky, političky, diplomatky. Nikomu se z naplněného přednáškového sálu nechtělo odcházet a pan profesor velmi trpělivě a po náročném výkladu stále živě odpovídal na dotazy. Protože se nejelo do Brna za architektonickými zajímavostmi, ani se nekonal cyklovýlet, byl další akcí spolku zájezd do Boskovic, jako již tradičně poslední prázdninovou sobotu. Opět jsme se střetli do nejteplejšího dne druhé poloviny srpna. Díky dobré organizaci a perfektním průvodcům jsme však bez úhony zvládli náročný program. Jeho těžištěm byla návštěva židovského města a jeho památek. Mgr. Libuše Skořepová se nám věnovala dopoledne, zavedla nás do synagogy, do mikve, do židovského obecního domu a upozorňovala na zvláštnosti staveb vyrostlých na omezeném prostoru židovské obci vyhrazeném. Po obědě Mgr. Petr Vítámvás zavedl účastníky zájezdu především do svého mateřského ústavu, do hraběcí rezidence, kde sídlí Muzeum regionu Boskovicka. Následovala návštěva farního kostela zajímavá m. j. i tím, že je zde několik náhrobků se jmény nám známých rodů Morkovských a Praksických ze Zástřizl, kteří v 16. století Boskovice vlastnili. Průčelí kostela je ozdobeno sochami sv. Cyrila a Metoděje v pojetí, jež nám, velkomoravanům, je poněkud nezvyklé. Poslední zastávkou byl židovský hřbitov. Na prudkém svahu, původně daleko za městem, jsou rozsety stovky pomníků. Mezi víceméně omšelými náhrobky září novotou obnovená obřadní budova. Po výkladu, k němuž se připojila i Mgr. Skořepová, všichni kvapili do klimatizovaného autobusu.

O měsíc později následoval další zájezd, tentokrát na jih do Weinviertelu do Dolních Rakous. Abychom si náležitě připomněli výročí nezapomenutelné Marie Terezie navštívili jsme dvě z výstav věnovaných císařovně. V zámku Schlosshof to byla výstava Spojenci a nepřátelé pojednávající o dramatické době vlády Marie Terezie, o válkách i diplomatických střetech, v nichž z mladé politicky nevzdělané princezny vyrostla ona důstojná a majestátní vládkyně. Již jednou, v r. 2010, jsme Schlosshof navštívili a mohli tentokrát konstatovat, že obnova zámku i zahrad s jejich architektonickou výzdobou hodně pokročila. Dopoledne jsme v nedalekém zámku Niederweiden zhlédli další výstavu věnovanou tématu Modernisace a reformy. V případě Marie Terezie by tato témata dokázala naplnit i daleko prostornější sály.

9. listopadu pokračoval náš program přednáškou o další zajímavé osobnosti z dějin

rakouského mocnářství. Pozvání přijal PhDr. Karel Podolský se svou přednáškou o Josefu Václavu Radeckém z Radče. Český šlechtic je považován za jednoho z nejlepších vojevůdců 19. století. Ač byl dvakrát neúspěšný v pokusech o vstup do armády, vypracoval se až k hodnosti polního maršála a dosáhl ocenění, jichž se snad žádnému z příslušníků nižší šlechty nedostalo. M. j. se stal nositelem Řádu zlatého rouna, Vojenského řádu Marie Terezie a četných vojenských vyznamenání rakouských i zahraničních (i pruských a ruských). Donedávna byl české veřejnosti znám přes Radeckého marš, případně pojednáním cimrmanologů o snaze obnovit Radeckého pomník na Malostranském náměstí. Je dobře, že se jiráskovsko-nejedlovský názor mění a že i náš spolek k tomu uspořádáním přednášky Karla Podolského přispěl. Účastníků mohlo být trochu víc.

Poslední akcí v přednáškovém centru bylo další promítání digitalizovaných filmů z archivu SAFu. Jako vždy se výběru a prezentace ujal Ing. Jiří Deml. Tentokrát je nutno obzvláště ocenit jeho obětavost, neboť přes nachlazení a vysokou teplotu dokázal jednotlivé snímky komentovat. Větší část programu byla tentokrát věnována dílům Marie Drgové pořízeným na jejích zahraničních cestách. Domů jsme se vrátili snímky dra. Šplíchala o Chříbech a lidových muzikantech.

26. listopadu zamířil plně obsazený autobus do předvánoční Vídně. Mimo punčů všemožných chutí byla jako hlavní náplň stanovena návštěva výstav výtvarného umění, především Raffael a Brueghel st. v Albertině a velká výstava Petra Paula Rubense v Kunsthistorisches Museu. Část naší výpravy si našla čas i pro další výstavy v BA Kunstforu, v Leopold Museu, či v Belvederu. Nepochybně krásnou výstavu Raffaelových kreseb doplněnou oleji velmi znepríjemnil nejen velký počet návštěvníků, ale zejména nebývale vysoký počet oprůvodcovaných skupin, které se chovaly až neurvale. Rovněž způsob instalace s obsáhlými textovými tabulemi v každé místnosti nepřispívá plynulosti prohlídky. Prohlídka výstavy Rubensovy byla daleko pohodlnější díky tomu, že si každý návštěvník mohl vypůjčit, příp. i odnést průvodní skládačku s popisy obrazů. Ať tak nebo tak, originál vínršny z telecího byl výtečný.

Na závěr připojil předseda ještě slova díky. Zejména místopředsedkyni, dalším členům statutárních orgánů a spoluautorům textů a fotografií pro Zpravodaj, obzvláště pi Emě Pelikánové za grafickou úpravu a vytištění téhož.

Skončil přáním úspěchů v činnosti spolku a všem členům popřál pevné zdraví a radost ze spolkové práce.

Zprávu o hospodaření spolku za rok 2017 přednesla místo omluvené hospodářky spolku PhDr. Rašticová:

Příjmy muzejního spolku v roce 2017 tvořily:

♦ nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2015	89 193,90
♦ členské příspěvky z roku 2016 ve výši	23 750,00
♦ poplatky za zájezdy	36 750,00
♦ prodej publikací	27 023,00
♦ reklama	10 000,00
♦ dotace Město Uh. Hradiště	40 000,00
♦ úroky z účtu 2016	16,41

PŘÍJMY 2017 CELKEM

226 733,31 Kč

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2017 v následující výši:

♦ náklady na vyplacené honoráře za realizaci včetně odvodu daně z příjmu Pelikánová, Bartík, Uhlíř	7 644,00
♦ dopravné za zájezdy včetně vstupů	33 750,00
♦ tisk katalogu Heřman	76 835,00
♦ občerstvení valná hromada, poštovné, kancel. materiál	3 052,00

VÝDAJE 2017 CELKEM

121 281,00 Kč

Hospodaření muzejního spolku za rok 2017 skončilo s kladným zůstatkem ve výši

105 452,31 Kč

Tento zůstatek bude převeden pro použití činnosti spolku do roku 2018.

Zpráva byla bez připomínek vzata na vědomí.

Předseda revizní komise JUDr. František Smiščík přednesl Zprávu o revizi hospodaření, v níž konstatoval, že účetnictví je řádně vedeno a rovněž kontrola pokladny je v pořádku. Doporučil hospodářský výsledek 2017 schválit.

Valná hromada zprávu jednomyslně schválila.

Následovala **Zpráva o stavu členské základny v roce 2017**, přednesená dr. Rašticovou.

V roce 2017 předsednictvo vyhovělo žádosti o přijetí 11 zájemců: Marie Rotterová, Roman Rotter, Ing. Jiří Vašků, dr. Zdenka Šmatelková, dr. Marie Reissnerová, MgA. Kristýna Petříčková, Ing. Hana Petrželková, Ladislava Mikuláščíková, Štěpánka Tománková, Radmila Baboráková, Mgr. Romana Mikulíková.

Členství ukončila PhMr. Věra Gracová, 7. 3. zemřel Zdeněk Králík.

K 31. 12. 2017 měl spolek 128 členů a 1 člena kolektivního.

V dalším bodu programu přednesla PhDr. Rašticová **návrh programu činnosti na rok 2018**.

V následující diskusi byl přednesen návrh na doplnění programu činnosti: uspořádat zájezd vlakem do Muzea Bojkovska, kde je k letošnímu výročí Vlárské dráhy instalována výstava, tam zajistit komentovanou prohlídku, případně zájezd spojit s návštěvou Hostětína. Dále zazněly informace o hudebních barokních slavnostech ve Znojmě (koncerty se konají i v zámku Vranov nad Dyjí), jako tip pro individuální návštěvu členů byl vzpomenut Kněždub a Slováký Slavin. PhDr. Milada Frolcová pozvala členy na komentovanou prohlídku výstavy J. Kovandy a představení nové knihy dne 8. 3. 2018. V závěru diskuse byli všichni přítomní vyzváni, aby prostřednictvím e-mailu projevíli svůj zájem o nabízené akce. Na základě jejich reakcí stanoví předsednictvo definitivní program, který bude následně zaslán všem členům.

Na závěr předložila návrhová komise návrh usnesení:

Usnesení valné hromady Muzejního spolku v Uherském Hradišti konané 22. 2. 2018

Valná hromada bere na vědomí:

1. Zprávu o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2017
2. Zprávu o hospodaření spolku v roce 2017
3. Zprávu o stavu členské základny

Valná hromada schvaluje:

1. Složení mandátové a návrhové komise: Ing. Jaroslav Hrabec, Věra Pochylá, Mgr. Radomír Válek
2. Zprávu revizní komise za rok 2017
3. Program činnosti na rok 2018

Valná hromada ukládá:

1. Předsednictvu doplnit program činnosti podle návrhů z diskuse a průběžně jej aktualizovat

Ing. Ladislav Šupka

Napoleon mezi revolucí a císařstvím

Čtvrtek 5. dubna 2018 byl v Přednáškovém centru Slovákého muzea vyhrazen přednášce prof. PhDr. Dušana Uhlíře, CSc. S panem profesorem měli členové spolku i zájemci z řad veřejnosti možnost setkat se již v roce 2017, kdy přednášel o Marii Terezii. A protože jeho přednáška vyvolala tehdy velký ohlas, požádalo předsednictvo spolku pana profesora o uskutečnění dalšího odborného výkladu. Jeho téma si zvolil sám, neboť je nejen blízké jeho srdci, ale také proto, že osobnosti Napoleona se věnuje celý život. Nazval ji Napoleon mezi revolucí a císařstvím s podtitulem Byl Napoleon génius nebo zločinec? Původně se měla uskutečnit na podzim roku 2017, ale zdravotní komplikace zabránily jejímu uskutečnění.

O to větší radost jsem měla na počátku roku 2018, kdy jsme si s panem profesorem mailovou poštou popřáli hodně zdraví. V následném telefonickém rozhovoru mi pan profesor se svou typickou vitalitou a laskavým projevem sdělil, že je připraven slíbenou přednášku zrealizovat na jaře 2018. Poněkud komplikovaně jsme nakonec došli k termínu, který panu profesorovi vyhovoval, leč pro mne nepříliš vhodnému, neboť

v daný den jsem již dlouho předtím slíbila přednášku v Babicích. Privítání pana profesora v Uherském Hradišti se ujali pánové Ing. Ladislav Šupka a Ing. Jiří Deml, já jsem se po skončení své přednášky urychleně přesunula do Uh. Hradiště a vyslechla si alespoň druhou část jeho výkladu.

Pana profesora pojí dlouholeté přátelství s Jiřím Demlem, a proto se oba pánové dohodli, že v úvodu přednášky bude nejprve promítnut film Jiřího Demla Pole za Slavkovem a poté se ujme slova pan profesor.

Zcela zaplněný přednáškový sál vyslechl poutavý výklad pana profesora doprovázený řadou fotografií. Omlouvám se laskavému čtenáři, že o obsahu přednášky nebudu podávat podrobný výklad – z výše uvedeného důvodu. Místo něj odkazuji všechny zájemce o život a historický význam Napoleona na knihy, které pan profesor napsal. K těm nejznámějším bezesporu patří Slunce nad Slavkovem (Praha : Mladá fronta, 1984) a Bitva tří císařů : Slavkov – Austerlitz 1805 (Brno : AVE, 1995). Po skončení přednášky pan profesor trpělivě odpovídal na dotazy a zcela na závěr uskutečnil i neplánovanou autogramiádu – podepisoval nejen výše zmíněné publikace, které si posluchači přinesli.

Setkání s panem profesorem bylo pro všechny víc než příjemným zážitkem, a proto se s ním rozloučili dlouhotrvajícím potleskem a přáním pevného zdraví.

PhDr. Blanka Rašticová

Archeologické objevy na ZUŠ

Dne 12. dubna 2018 se uskutečnila v Přednáškovém centru Slovákého muzea velmi zajímavá přednáška, jejímž iniciátorem a spoluorganizátorem bylo vedení našeho Muzejního spolku. Jednalo se o seznámení s výsledky archeologického výzkumu ve sklepních prostorách Základní umělecké školy v Uherském Hradišti na Mariánském náměstí.

Přednášející Mgr. Jaroslav Bartík z archeologického oddělení Slovákého muzea v Uh. Hradišti nám, zájemcům o dávnou historii našeho města, přiblížil skutečně nové a velmi zajímavé objevy, které ve svých sklepních prostorách budova dnešní ZUŠ ukrývala.

Tato stavebně rozsáhlá, kdysi honosná, ale dnes značně omšelá budova na rohu Františkánské ulice a Mariánského náměstí, hned naproti františkánskému kostelu, dnes sloužící výhradně potřebám hradištské Základní umělecké školy k rozvoji hudebně, výtvarně a pohybově nadaných dětí, volala už dlouho po generální

rekonstrukci. Kromě toho, že se zaskví v novém stylově odpovídajícím exteriéru, odhalila i nejednu archeologickou zajímavost.

Přednášející Mgr. Jaroslav Bartík nás velmi podrobně provedl oblastmi:

- Historické exkurze
- Architektonického vývoje budovy
- Lokalizace výzkumu
- Planografie lokality
- Metodiky výzkumu
- Předběžných nálezů a jejich shrnutím
- Shrnutí výsledků výzkumu s vizí do budoucna

Budova dnešní Zušky byla původně jednopodlažní pozdně gotickou stavbou proti františkánskému kostelu. Dům stál do 2. poloviny 17. století, ale byl zničen požárem vzniklým ve františkánském klášteře. Na přelomu 17. a 18. století vznikl v tomto místě barokní dům s vchodem vpravo. V závěru 19. století byl dům stržen a vybudován v historizujícím slohu.

Současný archeologický výzkum probíhal pod úrovní terénu 2,5–4 metry pod povrchem rohu Františkánské ulice a Mariánského náměstí. Při metodice výzkumu bylo použito nejmodernějších archeologických postupů, jako detektory na kovy a přírodovědné metody. Samozřejmě nechyběla fotodokumentace. Tak velký výzkum byl v Uherském Hradišti poprvé proveden v 80. letech.

Mezi nálezy nechybí fragmenty z období Velké Moravy – objeveny byly shluky kamenů, velké množství kulových jamek (pravděpodobně vsakovací jímky ke zpevnění břehů Moravy). Morava měla tehdy meandrovité koryto, které sahalo asi až do centra města, a tudíž hrozily povodně. Z dalších hmotných fragmentů to byly pícky na chleba, přesleny na sprádání lnu (kámen, dřevo), nálezy zvířecích kostí a výrobků z kostí (jehly, šídla), dokonce i slovanské brusle z kostí tura, zůstatky pestře zdobené keramiky. Dále nálezy z kovů (šperky, předměty k denní a osobní potřebě, ostruhy) a falzum mince z poslední třetiny 8. století, asi východní provenience.

Objeveny byly rovněž pozůstatky vrcholně středověkého osídlení 2. poloviny 13.–14. století, a to cihlové kádě a cihlové pilíře – asi původně stáje. Dále vypletený plot – pravděpodobně ohraničoval pozemek parcely. Do období zakládání města spadá objev masivních trámů zahloubených až 80 cm.

K věcným nálezům z této doby patří dno menší nádoby, zdobená kostěná rukojeť, nález skleněné číše, cihlových misek a dalších drobností. Svoji přednášku autor bohatě doplňoval fotodokumentací.

Odcházeli jsme nejen spokojeni, ale hlavně obohaceni o další poznatky z nejstarší historie našeho města.

PhDr. Eva Domincová

S Muzejním spolkem na zámku v Lysicích a v pivovaru Černá Hora

Opět zdařilý zájezd s Muzejním spolkem, tentokrát pod vedením předsedy spolku Ing. Ladislava Šupky, se uskutečnil v neděli dne 15. července letošního roku. Už v pátek před zájezdem jsem dostal dotaz od předsedy, zda budu v autobusu hovořit. Připravil jsem si malý referát, který jsem za Brnem přednesl do mikrofonu. Pohovořil jsem o CHKO Moravský kras, který se táhne vpravo od cesty od Brna na sever v délce 25 km a šířce 2–3 km, o krasových jevech, fauně a floře, o Skalním mlýnu přebudovaném na návštěvnické centrum Dům přírody Moravského krasu, Punkevních jeskyních a lanovce na Macochu. Dalším tématem bylo balonové létání, které rozjel Aleš Kubíček v Aerotechniku v Kunovicích, a právě v Černé Hoře mají továrnu na výrobu polyesterové textilie na balony, což je jejich unikát. Další mojí informací byla oprava Porčova mlýna v Býkovicích nedaleko od Černé Hory, existence hotelu U Tří volů v Býkovicích a zámecké restauraci Lysice a hotelu Lysice, kde pro nás byl připraven oběd. Všechny čtyři objekty patří do společného vlastnictví tří majitelů společné firmy Tři volí s.r.o. Ještě jsem doplnil informaci o zájezdu vinařů do Mělnické vinařské podoblasti s Moravínem.

Cesta rychle utekla a v deset hodin nás přivítal na prvním prohlídkovém okruhu lysického zámku sympatický a znalostmi nabitý průvodce Mgr. Zdeněk Šturma. Na vstupním schodišti jsme si mohli prohlédnout v jednotlivých patrech dórské sloupky, další patro tvořily jónské sloupky a nahoře korintské sloupky, nazvané podle jednotlivých hlavic sloupů. Z nejhornější kopule bylo schodiště osvětleno denním světlem.

Vstoupili jsme do první větší místnosti, již byla knihovna **Marie Ebner-Eschenbachové**, rozené **Dubské** (1830–1916). Byla neteří **Emanuela Dubského** (1806–1881), za němž během života na přelomu 19. a 20. století jezdila. Byla významnou rakouskou spisovatelkou. V knihovně se nachází na 5 000 svazků knih. Zámek byl stavebně rozšiřován směrem dovnitř, a právě pod knihovnou je jenom volný prostor. Knihovna stojí na pilířích. Bylo nám předvedeno horkovzdušné topení, které stojí v rohu knihovny. V přízemí se topilo a horký vzduch stoupal do knihovny. V celém zámku nejsou krbová kamna. Ve 30. letech bylo vybudováno ústřední topení, to bylo později odstraněno a v zámku se dnes nedá topit, protože zde nejsou krby.

Dále jsme prošli velkou jídelnou s obrazy s koňmi a jedním obrazem rodiny **Piatíů**. Šlechtický rod **Piatíů** vymřel v roce 1807. Jedinou dědičkou se stala **Antonia** (1773–1843), provdaná **Dubská**. Tak přešly Lysice do držení jejího manžela **Františka hraběte Dubského z Třebomyslic** (1750–1812), který krátce před smrtí vydobyl pro sebe i své potomky dědičného hraběcího titulu.

Významnou osobností rodu byl **Vilém Dubský**, který v roce 1618 se za stavovského povstání postavil proti císaři Ferdinandovi II. Držitelem Lysic a současně

nejvýznamnějším představitelem rodu Dubských se stal po smrti Františka jeho nejstaršího syn **Emanuel Dubský** (1806–1881). Jeho věrná manželka **Matylda, rozená Žerotínová** (1808–1887), byla zakladatelkou první dětské nemocnice v Brně a vůbec na Moravě. Matylda porodila 12 dětí. Prvorozený syn byl **Quido Dubský** (1835–1907), druhorozený byl **Ervín Dubský** (1836–1909). Ten se stal námořním admirálem a obohatil Lysice o četné umělecké předměty, zbraně a knihy. Emanuelovým dědicem se stal prvorozenec Quido Dubský, po něm nastoupil syn **Albrecht Dubský** (1882–1962). Byl bezdětný.

Po II. světové válce byl zámek dle Benešových dekretů zestátněn a po roce 1947 zpřístupněn veřejnosti. Od roku 2002 je zámek národní kulturní památkou. Uvedená historie je prezentována v dalších reprezentačních místnostech zámku: v malé jídelně, velkém reprezentačním sále, v prostoru před kaplí, který je dokonale oddělen od kaple dveřmi. V rohu kolmo na reprezentační prostory pokračují prostory soukromé – ložnice, koupelna, snídaňový salonek, orientální salonek, nástup na venkovní arkádu. Prohlídka končila knihovnou **Ervína Dubského** a zbrojnicí s bohatou sbírkou zbraní. Po skončení prohlídky zámku jsme se přesunuli do zámecké zahrady, kde nám komentovanou prohlídku provedl zahradník Ing. Tomáš Bárta. Prošli jsme spodní zahradou s koupacím bazénem, do kapucínských zahrad, dostali jsme se na dřevěný ohoz. Z horní zahrady byla příjemná odbočka do chladivé umělé jeskyně – grotty. Jako přídatek jsme mohli nahlédnout do zahradnictví, do fíkovny s unikátní pojízdnou

střechou a nahlédli jsme také do množírenského skleníku. Na závěr prohlídky jsme zhlédli oranžerii s citroníky a pomerančovníky. Pěšky jsme se přemístili na oběd do Hotelu Lysice a po obědě jsme odjeli zpět do Černé Hory. Po cestě nám Ing. Šupka pověděl historii Černé Hory.

Exkurzi v pivovaru Černá Hora provedl průvodce velmi vtipnou formou. Na chodbě do varny jsme se dozvěděli celou historii pivovaru znázorněnou na fotografiích a praktických předmětech. Základem piva je slad, voda a chmel. Z varny jsme přešli do spilky. Viděli jsme novou a také starou spilku a ochladili jsme se ve sklepích, kde pivo leží a zraje. Před lahvováním nebo stáčením do sudů projde filtrací ve filtrovně, kde projde přes křemelinový a svičkový filtr. Rozloučili jsme se pivovarským heslem „Dej Bůh štěstí“, které viselo na stěně filtrovny. V restauraci Sladovna nás čekala ochutnávka tří druhů piva: 10° Sklepní nefiltrované, 12° Granát karamelizovaný a 14° Kvasar světlý. Zájezd se všem líbil a kolem devatenácté hodiny nás přivítalo Uh. Hradiště.

RNDr. Zdeněk Habrovanský

Výlet do Rakous

Konečně ustala příšerná vedra, zatáhlo se, a dokonce spadlo několik kapek. A tehdy zamířil náš Muzejní spolek do Dolních Rakous. I když to bylo na den sv. Rufa, nejeli jsme tentokrát uctít památku Přemysla Otakara, ale zamířili jsme kousek za Dunaj do bývalého římského legionářského tábora Carnuntum. Vykopávky v těchto místech probíhají systematicky už od roku 1885. Původně keltská osada byla na začátku našeho letopočtu přeměněna na vojenskou základnu při tažení proti Germánům. Její význam rostl a za vlády císaře Traiana se Carnuntum stalo hlavním městem provincie Pannonia, dokonce zde strávil tři roky Markus Aurelius během Markomanských válek. Vzhledem k tomu, že město leželo na jantarové stezce vedoucí od Baltu do Itálie, stalo se i významným a bohatým tržištěm. Ve 4. století poničili město

Germáni a v raném středověku je definitivně rozvrátily nájezdy Maďarů.

Po několika virtuózních couvačkách ve vesničce, jejíž jméno jsem zapomněla, jsme náš výlet do antického světa zahájili u ruiny zvané Heidentor (Pohanská brána), která v rovinaté krajině působí opravdu majestátně. A to je vlastně jen čtvrtina původní stavby, jak tvrdí archeologické výzkumy. Ty také určují její vznik někdy do poloviny 4. století. Mělo by se jednat o triumfální oblouk – quadrifrons – sloužící co baldachýn pro sochu císaře. Pokochavše se jeli jsme potom do vlastního římského města – v průvodci zvaném též Colonia Septimia Aurelia.

Z naší první návštěvy tohoto místa před pár lety si pamatuji mozaikové podlahy mezi částmi odkrytého nízkého zdiva. Dnes je to znovu vybudovaná zářící část města. Prošli jsme zřetelou vstupní chodbou, ve které jsou vystaveny předměty z doby keltského osídlení i pozdějšího období římského, na velkých obrazovkách jsme měli možnost vidět, která se asi římscí legionáři rovnali s původním obyvatelstvem i to, jak asi budovali svou osadu a později i město.

Vyšli jsme do krásného prostoru se vzrostlými stromy a bělostí zdí a červení střech svítícími budovami. Prošli jsme lázněmi s bazény a do detailu vymalovanými stěnami, s dřevěnými skříňkami na ručníky, vonné oleje, s lehátky i hracími stoly, a to vše na podlaze vyhřívané zespodu. Prošli jsme intimnější místností i velký tzv. hlavní sál, nakoukli do kuchyně, do krámků s bylinkami i do malých útulných atrií.

Myslím, že tehdejší obyvatelé by s rekonstrukcí byli určitě spokojeni. Dlužno poznamenat, že dobudovávání ještě pokračuje, obnovuje se tržnice a další objekty. Vychutnali jsme si tedy detaily i celek a šli jsme si pochutnat na obědě. Cestou za druhým cílem zájezdu jsme se krátce zastavili v amfiteátru vojenského města u Bad Deutsch Altenburg. Ten, s dobudovanou tribunou, slouží ke gladiátorským hrám a divadelním představením.

Při prohlídce amfiteátru jsem si vzpomněla, že jsme před lety hráli na operním festivalu v podobném amfiteátru ve městě Xanten na holandsko-německých hranicích. Krajina velmi podobná této, rovná jak stůl. Tady byla římská kolonie Castra Vetera, z které tu zůstalo dost krásných památek včetně dobudovaného amfiteátru, ve kterém se festival konal. Upřímně jsem litovala gladiátory a jiný personál, protože v kruhových chodbách táhnoucích se pod celým amfiteátreem byl neuvěřitelný studený průvan a bylo tam nejméně o 10 stupňů chladněji než na úrovni terénu.

Lovecký zámek Eckartsau, další náš cíl, je půvabný, nepřilíš velký objekt. Původní hrad vystřídal několik majitelů, jak už to u těchto objektů bývá. Dnešní podobu získal za vlastnictví Ferdinanda hraběte Kinského, který jej dal přestavět podle plánů Josefa Emanuela Fischera z Erlachu. Po 40 letech ho prodal hrabě Kinský Františku Štěpánovi Lotrinskému a zámek sloužil jako lovecký rodu Habsburských. Po smrti Marie Terezie však chátral a chátral, až se jedno křídlo zhroutilo úplně a další částečně. Teprve arcivévoda František Ferdinand provedl r.1896–7 generální opravu, nechal dostavět co spadlo a rovněž zajistil novou úpravu parku.

Význam získal zámek znovu v letech 1917–18 jako příležitostně bydliště císaře Karla I. a jeho rodiny. Zde strávil poslední měsíce na území Rakouska v rozbouřené době těsně po ukončení 1. světové války. Člověk, který se upřímně snažil o reformu monarchie, bohužel světové události mu to nedopřály. Jak známo, Karel I. nikdy neabdikoval a jeho situace byla velmi neradostná. Anglický král Jiří V. chtěje Karla ušetřit osudu ruského cara Mikuláše II., poslal do Eckartsau podplukovníka E. L. Strutta, který nakonec zorganizoval důstojný odjezd Karla I. a jeho rodiny do švýcarského exilu.

V prostorách zámku, kromě prohlídkového okruhu po prvním poschodí, po sálech vybavených zařízeními císařského páru, byly dvě výstavy. Jedna víceméně zanedbatelná, spíš pro děti, s vycpanými zvířaty a mapami jejich výskytu v daném regionu, druhá daleko zajímavější, věnovaná hlavně už zmíněnému Karlu I. Bohužel musím přiznat, že má znalost němčiny silně upadla a na výstavě bylo hodně textu na panelech. Myslím, že každý si s tím poradil po svém. Bylo tam hodně fotografií a předmětů vztahujících se k období 1. světové války, následného rozpadu monarchie a samotné osoby Karla I. i rodinných vztahů. Co asi zaujalo úplně každého, byl unikátní filmový záznam pohřbu císaře Františka Josefa I. Jistě je to vše velmi zajímavé a poučné, ale ve mně to zanechalo dost melancholický dojem. K tomu ještě přispělo počasí, neboť se silně rozpršelo. Když nám začalo kapat na nádvoří do kávy, byli jsme docela rádi, že už jedeme domů. Ještě jsme očima pohládili stromy v parku a ukázněně (jako vždy) jsme nastoupili cestu domů.

Mgr. Aranka Šupková

Habsburkové

Přednáška doc. PhDr. Jiřího Pernese, dne 18. 10. 2018

Úvodem bych chtěl poznamenat, že celá přednáška byla nejen výčtem habsburských panovníků v Českém království, jak se dá i vyčíst z historické literatury, ale byla okořeněna nejrůznějšími detaily, někdy přímo pikantnostmi z jejich života, rodiny a císařského dvora. (Ty tady pro jejich malou prokazatelnost nezmiňuji). A samozřejmě promítanými obrázky. Proto se to dobře poslouchalo bez nudy či únavy. Takže na zopakování a pro ty, které to zajímá:

V bitvě u Moháče roku 1526 zemřel bratr Anny Jagellonské český král Ludvík, který nezanechal žádné potomky. Tím Anně (známý je její letohrádek Belvédér v Praze) a jejímu muži, arcivévodovi rakouskému Ferdinandovi, spadly do klína jako dědictví země Koruny české a Uhry. Tak to mělo být podle svatebních smluv mezi Habsburky a Jagellonci (z Vídně 1515). I když česká šlechta odmítla Ferdinandovy nároky a tvrdě požadovala, že král musí být zvolen, Ferdinand si ale šlechtu získal na svou stranu rozsáhlými sliby a úplatky a byl zvolen. Potom až do roku 1617 české stavy volily pořád a dobrovolně Habsburky. Tehdy česká šlechta nemohla tušit, že Habsburkové český trůn opustí až téměř po 400 letech.

Ferdinand byl katolík, české stavy, které se v té době na vládě podílely, byly protestantské, a proto brzy došlo ke srážkám. Král omezoval moc šlechty, byl proti reformaci, zakazoval sněmy, chtěl zvyšovat daně a svolal hotovost bez souhlasu stavů. Proto vznikla stavovská opozice ze šlechty a měšťanstva – to byl začátek boje mezi panovníkem a stavy, z nichž nejvíce politicky oslabena byla města. Ferdinand si

uvědomoval důležitost smíru mezi katolíky a utrakvisty, zmínil svá opatření, nesnažil se zcela podmanit šlechtu. Roku 1564 požádal Tridentský koncil o výjimku pro české země, takže bylo povoleno přijímání podobojí. Dříve než Ferdinand zemřel, rozdělil vládu mezi své tři syny. V roce 1562 byl českým králem korunován jeho syn Maxmilián, který sice sympatizoval s luteránstvím, ale na nátlak zrušil Basilejská kompaktáta z roku 1436 dovolující přijímat podobojí. V roce 1575 se představitelé protestantských církví spojili a předali Maxmiliánovi tzv. Českou konfesi dovolující mírné luteránství. Podmínkou přijetí bylo, aby syn Rudolf II. mohl být zvolen českým králem. To se stalo v roce 1576. Sídlem nejen království, ale i císařství se stala Praha. Vídeň v tu dobu byla ve stálém nebezpečí ze strany tureckých útoků. V roce 1609 vydal Rudolf pod nátlakem Majestát Rudolfa II., který potvrzuje náboženskou svobodu.

V roce 1611 se stal císařem a českým králem Matyáš, který se vrátil zpět do Vídně a v Praze nechal zřídit místodržitelskou kancelář. Byl však bezdětný, místo něho nastoupil Ferdinand II. Štýrský, zastávce katolické církve. Přesto byl donucen opozicí přijmout Rudolfův majestát. Ten však byl stále porušován. Např. byly zavírány či dokonce bourány některé kostely. V roce 1618 se v Praze sešel sjezd českých evangelických stavů, aby hájil práva nekatolíků. Císař i král Matyáš však sjezd zakázal. Majestát poskytoval možnost řešení sporu (soud měl polovinu členů katolíků a polovinu nekatolíků). Tohoto se k řešení sporu v napětí nevyužilo.

To vedlo až k tzv. pražské defenestraci, kdy byli vyhozeni z okna místodržící, Ferdinand II. byl sesazen a byla zvolena vláda třiceti direktorů, za krále byl zvolen protestant Fridrich Falcký. Po prohrané bitvě na Bílé hoře se vlády opět ujímá Ferdinand II., který ustanovil komisi na potrestání stavů. Procesem bylo odsouzeno 27 českých pánů a roku 1621 popraveno. (Tradující se omyl – ne všichni tzv. čeští páni uměli česky a byli české národnosti. Byli jen vlastníky panství v zemích Koruny české.) V roce 1627 ustanoveno Obnovené zřízení zemské pro Čechy a v roce 1628 na Moravě, ústava, která mj. zaručovala Habsburkům trvalé dědičné právo na český trůn.

Mj. byla zmíněna otázka tzv. germanizace zemí Koruny české. Kdyby se udržel protestantismus, přicházeli by také duchovní zřejmě nejčastěji z Německa a používali k šíření víry němčinu. Protireformace a rekatolizace je za nového stavu spojena zejména s jezuiti, kteří hlavně zpočátku svého působení používali češtinu. Na univerzitách ve Vídni a v Olomouci byly stále katedry českého jazyka.

Období vlády císařů Ferdinanda III., Leopolda I., Josefa I., Karla VI., včetně Marie Terezie a Josefa II., bylo probráno jen letmo až do éry Napoleona, který si vzal za manželku Marii Luisu, dceru císaře Františka II., za kterého taky formálně zanikla v roce 1806 Svatá říše římská. Vzpomenut byl i slabomyslný císař Ferdinand Dobrotivý.

Přednášející dále věnoval pozornost období dlouhé vlády Františka Josefa I., vzděláním vojáka, úloze Felixe Schwarzenberga při jeho nastolení na trůn, jeho životu provázenému nejrůznějšími neúspěchy, porážkami, neshodami s následníkem trůnu Rudolfem až po jeho tragickou smrt. Opomenut nebyl ani František Ferdinand d'Este a začátek 1. světové války.

Významnější události a osobnosti období vlády Františka Josefa I. pak byly probrány podrobněji. Vzpomenuta byla revoluce 1848, role maršála Radeckého v severní Itálii, sněm v Olomouci, sněm ve Frankfurtu, postavení Italů a Maďarů v Říši, rok 1867 – rakousko-uherské vyrovnání, reakce v českém království, atentát v roce 1853, jeho život se Sissi, nechuť být korunován českým králem, osud jeho mladšího bratra Maxmiliána až po popravu v Mexiku. Závěrem se přednášející zabýval osobností korunního prince Rudolfa, který byl mj. cestovatelem, novinářem, vědcem, který udržoval kontakt s německým zoologem Brehmem. Připomněl Rudolfovu oblibu Prahy, kterou si zamiloval v době své vojenské služby, otevření Národního divadla, stavbu Rudolfiny, kterou financovala u příležitosti 50. výročí svého založení Česká spořitelna a pojmenovala ji právě po korunním princovi. Stranou pozornosti nezůstaly Rudolfovy zdravotní potíže, milostný a bohémský život, i jeho tragický konec.

Poutavý výklad pana docenta zaujal všechny přítomné, kteří ho na závěr odměnili dlouhým potleskem.

Ing. František Ilík

Předvánoční Vídeň

Letošní předvánoční Vídeň nás tentokrát přivítala 25. listopadu a tradičně nezklamala. I když do adventu zbýval ještě téměř týden, Vídeňáci se už těšili vánočními přípravami. Na ulicích typický shon a ruch, všude dechberoucí světelná výzdoba, která zcela určitě nadchne v těchto dnech každého návštěvníka Vídně; a na stancích neodmyslitelný vídeňský punč, na nějž jsme se těšili i my, jinak seriózní spolek uměnímilovných muzejníků.

Lze říci, že i pro naši muzejní společnost se návštěva Vídně stala téměř tradicí, kterou obvykle uzavíráme naše zájezdové akce kalendářního roku. A také není divu, Vídeň nikdy nezklame. I letošní podzimní sezóna nabídla návštěvníkům Vídně několik skutečně uměleckých lahůdek, a to v galerii Albertina pro milovníky impresionismu retrospektivu díla Clauda Moneta (1840–1926), v Kunsthistorisches Museum téměř obří výstavu Bruegelovy tvorby a posléze v Bank Austria Museum výstavu Faszination Japan. Na jednodenní výlet skutečně náročný program a ne každému z nás se podařilo absolvovat všechny tři výstavy během jediného dne.

První kroky většiny z nás směřovaly do Albertiny ke zhlédnutí rozsáhlé výstavy věnované dílu francouzského zakladatele impresionismu Clauda Moneta. Měli jsme možnost spatřit 100 Monetových pláten s velkým podílem zápůjček z více než 40 mezinárodních institucí (např. New York, Paříž, Moskva, Edinburgh, Cleveland, Vídeň aj.) a soukromých sbírek, které demonstrují umělcovu cestu od realistických začátků k vrcholnému impresionismu (= snaha o zachycení prchavého okamžiku jak v přírodě, tak v lidském životě), který v závěru malířova života inklinuje až k abstrakci. Dále velká část vystavených pláten pochází z Monetovy pozůstalosti, kterou jeho syn odkázal Musée Marmottan Monet v Paříži. Z této kolekce obsahuje vídeňská výstava 40 pláten, která patří k těm nejosobnějším. Je na nich zachycena umělcova rodina (např. manželka Camille se synem v jejich zahradě) nebo se váží k důležitým mezníkům malířova života. Tyto obrazy nechtěl Monet nikdy prodat. Uspořádání výstavy je částečně chronologické (jednotlivá tvůrčí období vyčleněna v časových úsecích autorova života), částečně tematické, což umožňuje sledovat jednotlivé etapy tvůrčího vývoje Moneta.

Výstavu zahajují dva portréty manželů Monetových od Augusta Renoira z r. 1873, jinak je celá expozice čistě autorská. Monetovy obrazy zároveň mapují jeho pobyty v různých destinacích. K nejdůležitějším náleží jeho pobyt v Argenteuilu nedaleko Paříže v roce 1871, kde vznikají jeho první zásadní obrazy krajiny, pohledů na mosty, průmyslové stavby a lodě na Seině. Za pobytu v odlehlé vesnici Vetheuil tvoří své poněkud melancholické zasněžené krajiny, pohledy na tající ledy na Seině, ale také jarní a letní krajinky. O něco později na svých cestách po Francii maluje přírodní památky na pobřeží Normandie, Bretagne a Středozemního moře. V této době jeho impresionistické pojetí vrcholí. Zachycuje proměny motivů v různých fázích dne a povětrnostních podmínkách, např. čtyři obrazy údolí řeky Creuse (ráno, v poledne, ve slunci a za soumraku) nebo dva obrazy s detaily fasády katedrály v Rouenu, mimochodem jeden z jeho nejproslulejších obrazů.

Vývrcholením tvorby a zároveň nejznámějším námětem Monetových obrazů jsou pohledy do jeho nádherné zahrady v Giverny. Zahrada okolo jeho domu zůstává až do konce Monetova života výhradním námětem jeho obrazů. Záhony barevných květů, růžová alej, dřevěný můstek a slavné leknínové jezírko v různém světle a z různých pohledů; tuto jeho nevyčerpatelnou inspiraci jsme mohli obdivovat v Albertině na vlastní oči. Jedním slovem; úžasná výstava!

Další uměleckou pochoutkou pro milovníky starých mistrů byla téměř obří výstava obrazů vlámského malíře Pietera Brueghela st., od jehož úmrtí v příštím roce uplyne 450 let.

Přestože obrazy tohoto významného malíře a kreslíře 16. století jsou tak staré a křehké, že cestují jen zřídka, podařilo se Uměleckohistorickému muzeu ve Vídni shromáždit

na jednom místě přes polovinu zachovalé tvorby starého mistra. Jedná se o 27 obrazů a 60 kreseb i grafických listů. K uspořádání této velkolepé výstavy přispěly i výpůjčky Brueghelových děl z Antverp, Rotterdamu, Madridu, New Yorku a Prahy (ze sbírky rodiny Lobkowiczů obraz Senoseč). Tak jsme mohli obdivovat Brueghelův slavný obraz Babylonské věže, díla z cyklu Ročních období, obrazy z venkovského života, biblická témata (např. Klanění tří králů ve sněhu) i alegorie.

Takovou třešničkou na dortu se pro některé z nás stala návštěva výstavy Faszination Japan v Bank Austria Kunstforum. Tato nepříliš rozsáhlá, ale velmi zajímavá výstava je věnovaná vlivu japonského umění na evropské umělce. Lze říci, že tzv. japománie se šířila z Paříže, (kde působila na Moneta, Maneta, Vincenta van Gogha, z mladších na Toulouse Lautreca) téměř do celé Evropy, včetně Rakouska, kde jí byli ovlivněni Gustav Klimt a Egon Schiele. A tak jsme si mohli prohlédnout ryze japonské motivy v provedení evropských malířů.

I přes programovou náročnost si většina z nás udělala i malou oddechovou pauzu, kdy kromě nezbytné kávy, Sachr dortu a punče jsme si udělali malou vycházku na čerstvém vzduchu a kroky některých z nás vedly k Svatoštěpánské katedrále, kde nás opětovně zaujala jedna z nejznámějších skulpturálních památek Kristus s bolestí zubů (Zahnwehherrgott). U této sochy bolestného Krista z 15. století jsme se chvíli zdrželi v předvánočním rozjímání a připomněli si krásnou legendu, v níž tři mladí muži jdoucí z hospůdky se soše vysmívali, protože její výraz u nich vyvolal dojem, jako by Krista bolely zuby. Nato byli všichni tři právě takovou bolestí sami postiženi a nebylo prostředku, který by jim pomohl. Teprve až se vrátili ke Kristově soše a poprosili za

odpuštění, je bolest opustila. Dodnes se tento příběh v názvu Kristus s bolestí zubů připomíná.

Náročný den v předvánoční Vídni velice rychle uběhl. I počasí, ač nebylo zrovna nejvlídnější, vydrželo bez deště až do chvíle, kdy jsme se unavení, ale plni dojmů uvelebili v autobuse a zamířili zpět do Hradiště. Celá akce se skvěle vydařila a teď už se jenom můžeme těšit a přemýšlet o tom, jaké exkurze a výlety za poznáním bychom mohli zrealizovat v příštím roce.

PhDr. Eva Domincová

Venuše a Vídeň s Muzejním spolkem 2018

K činností Muzejního spolku patří návštěvy přednášek, výstav, muzeí, hradů a zámků a vůbec nových míst a měst.

Téměř každoročně jezdíme s Muzejním spolkem do Vídně a vždy je tam co k vidění. Vždyť vzdálenost do Vídně je mnohem menší jak do Prahy, našeho hlavního města. Rozdíl ve výstavách v Praze a ve Vídni je velký. To, co máme nadnárodního v Praze jedenkrát za dvacet let, to ve Vídni mají dvacetkrát do roka.

Při návštěvě předvánoční Vídně 2018 jsem se rozhodl nenavštívit výstavy malířských velikánů, jako Pietra Brueghela v Kunsthistorickém muzeu nebo Helen Levittovou, Niko Pirosmani nebo Claude Moneta v Albertině či další umělce v Kunstforu.

V loňském roce jsem dvakrát navštívil **archeopark v Pavlově**. První návštěva byla s docentem Luďkem Galuškou a dr. Jiřím Jilíkem a druhá s vinaři z Polešovic. Stavba, která stojí za návštěvu, představuje naleziště lovců mamutů z neolitu. Pět metrů pod zemí, kde kdysi kopal a bádá Karel Absolon, Bohuslav Klíma a archeolog Svoboda je dnes ukryta v jakémsi betonovém obalu, ze kterého jsou vtipnými průzory vidět Novomlýnská jezera a Dívčí hrady. Stavba archeoparku, která byla stavbou roku 2016, skrývá kromě mnoha jiných výstavních kusů také **Věstonickou venuši**. Věstonickou venuši vnímáme, že existuje, ale ne všichni ji viděli. Když jsem se dočetl v tisku, že zde byla pět dní v říjnu 2018 vystavována i **Petrkovická venuše**, zamyslel jsem se nad tím a nastudoval si všechny známé venuše, které představují **umění dávného věku**.

Venuše nebo také figurky jsou označením pro ženské postavy, které byly vytvářeny v mladém paleolitu v celé Euroasii. Byly vyráběny z kamene, keramiky, mamutoviny, z kostí nebo paroží. Tyto sošky vykazují znaky ženskosti – těhotenství, ňadra, hýždě, pohlavní trojúhelník. Potlačují hlavu a obličej.

Věstonická venuše je keramická soška nahé ženy vyrobená z pálené hlíny, datovaná 29000–25000 let př.n.l. Je nejstarší keramická soška na světě. Byla nalezena 13. července 1925 v popelišti mezi Dolními Věstonicemi a Pavlovem týmem Karla Absolona, je velká 11,5 cm a je složena ze dvou částí.

Petrkovická neboli **Landecká** či také **Červená** venuše byla nalezena na ostravském vrchu Landek v roce 1953 při výzkumu Bohuslava Klímy pod mamutí stoličkou poblíž ohniště a plochy pokryté červeným barvivem. Venuše byla vyrobena z krevele = hematit měří 48 mm a je složena původně ze tří fragmentů. Představuje mladou štíhlou ženu, jejíž malé břicho asi poukazuje na počínající těhotenství. Svým štíhlým tvarem se odlišuje od ostatních paleolitických venuší. Stáří sošky je 23 000 let. I když jde o nejvýznamnější památku z pravěku na Ostravsku, je trvale umístěna v Archeologickém ústavu v Brně.

Venuše z Holle Fels je 35 000 let stará vyrobená z mamutoviny a velká 6 cm. Objevena byla v roce 2008 ve Švábských Alpách, asi 20 km od Ulmu, a proto se jí říká **Švábská venuše**. Soška je nejstarším vyobrazením člověka na celém světě.

Moravanská venuše je pravěká 7,5 cm velká vyřezaná z klu mamuta okolo roku 22000 před Kristem. Byla nalezena v Moravanech nad Váhem u Piešťan.

Venuše z Lespugue je pravěká 15 cm velká z mamutího klu a stará asi 25 000 let. Pochází z Jihozápadní Francie.

Villendorfská venuše je ženská plastika z paleolitu 22000–20000 před Kristem. Jde o nejznámější nález z Rakouska. Je vyrobená z vápence, 11 cm velká. Je umístěna ve sbírkách prehistorického oddělení přírodovědeckého muzea ve Vídni, kde patří k nejatraktivnějším exponátům.

Tato Venuše mě zaujala, a proto jsme se s naší rodinou rozhodli tentokrát navštívit **Přírodovědecké muzeum – Naturhistorisches muzeum in Wien (NhMW)**.

Stručně připomenou **historii muzea**.

V roce 1750 koupil císař František I. Štěpán Lotrinský, manžel Marie Terezie, největší tehdejší sbírku přírodnin o množství asi 30 000 předmětů. Sbírká se postupně rozrůstala a prostory v Hoffburku přestaly dostačovat. V roce 1857 bylo zbouráno už nevyhovující opevnění města Vídeň a byla budována okružní třída Wiener Ringstrasse, a byl zde naplánován Muzejní areál – budovy dvou velkých muzeí – umělecky historického a přírodovědeckého. Dne 10. srpna 1889 císař František Josef I. Obě muzea slavnostně otevřel. Muzea jsou oddělena parkem, a když vstoupíte

do přírodovědeckého muzea, máte pocit, jako byste vstupovali do umělecko-historického. Střed budovy tvoří 60 metrů vysoká kopule, která nese sochu řeckého boha Héliá, na schodišti jsou umístěny sochy proslulých vědců. Muzeum je rozděleno do několika prostorných oddělení ve třech patrech.

Mineralogicko-petrografické oddělení je zde i pozoruhodná sbírka meteoritů.

Geologicko-paleontologické oddělení v sále ještěřů se nacházejí tři kostry velkých dinosaurů a jiných plazů. Z poslední doby ledové jsou zde vystaveny mamut, šavlozubý tygr, nebo medvěd jeskynní.

Botanické oddělení se nachází v horním patře, ale z neznámých důvodů bylo zavřeno. Bohužel.

Zoologické oddělení 1 – obratlovci čítá asi 800 tisíc položek a je nevýznamnější sbírkou živočichů na světě. Obsahuje sbírku ryb, obojživelníků a plazů, ptáků a savců. V tomto oddělení bylo nejvíce rodičů s dětmi, protože se jim líbily vycpaniny zvířat.

Zoologické oddělení 2 – hmyz

Zoologické oddělení 3 – bezobratlí o těchto dvou odděleních by se dalo dlouze vyprávět.

Antropologické oddělení hlavní položkou jsou zde kostry a oddělení čítá asi 40 000 předmětů.

Prehistorické oddělení z paleolitu je zde vystavena v dobře hlídané prosklené skříni Willendorfská venuše, která nás kromě jiného do muzea zavedla.

Oddělení krasové a výzkumu jeskyní

Archiv historie vědy Je dále rozdělen na 5 částí.

Čas strávený v přírodovědeckém muzeu rychle uběhl a zdaleka nebyl dostačující k tomu, aby si člověk v klidu prohlédl všechny položky. Získali jsme pouze hrubou orientaci a při další návštěvě Vídně budeme určitě pokračovat. Velmi příjemná byla muzejní kavárna v prvním patře.

Když se řekne Vídeň, tak je s ním spojen také pojem vídeňský řízek. Každý si hledá nějakou tu hospůdku, kde si dá ten nejlepší vídeňský řízek. Naše skupina objevila restauraci naproti Vídeňské opery s názvem Pivo a Pivečko. Byla to sice rakouská hospoda, ale se slovenským personálem, kvalitním vídeňským řízkem a nepřeborným množstvím druhů pív.

Každý si na zájezdech do Vídně najde svoje poznání, my jsme ho našli v přírodovědeckém muzeu a už se těšíme na další zájezd.

RNDr. Zdeněk Habrovanský

Plán výstav 2019

Hlavní budova

Lidové stavby známé neznámé / do 17. 2. 2019

Krojové Eldorado. Národopisné fotografie Josefa Klvani / 7. 3. – 30. 6. 2019

Umění pravěku. Pravěk umění / 11. 4. – 22. 9. 2019

LFŠ / 25. 7. – 6. 10. 2019

Modrobílý svět. Modrotisková tvorba Antonie Dostálkové / 31. 10. – leden 2020

Sametová revoluce v Uherském Hradišti / 14. 11. 2019 – únor 2020

Galerie Slováckého muzea

Vladimír Groš a jeho žáci, keramika / 31. 1. – 17. 3. 2019

Prague stuckists / 31. 1. – 17. 3. 2019

Textile Art of Today,

5. ročník mezinárodní výstavy umělecké textilní tvorby / 18. 4. – 23. 6. 2019

Ladislav Plíhal. Dělán něco... / 18. 7. – 8. 9. 2019

Břetislav Malý / 18. 7. – 8. 9. 2019

Výstava k LFŠ / 18. 7. – 8. 9. 2019

Návraty VI., výstava absolventů SUPŠ Uh. Hradiště / 4. 10. 2019 – 5. 1. 2020

Výstavy mimo prostory muzea:

Věžnice – výstava v Redutě

Uherské Hradiště v době první republiky – výstava v bývalé jezuitské koleji

Památník Velké Moravy:

Vampyrismus

Putování dějinami s Cyrilem a Metodějem / do 28. 2. 2019

Cyrilice / 28. 3. 2019 – 1. 8. 2019

Velká Morava a Čechy / 13. 9. – prosinec 2019

**Slovácké
muzeum
v Uherském
Hradišti**

Vydal Muzejní spolek v Uherském Hradišti

Texty: PhDr. Eva Domincová, RNDr. Zdeněk Habrovanský, Ing. František Ilík,
PhDr. Blanka Rašticová, Ing. Ladislav Šupka, Mgr. Aranka Šupková

Foto: RNDr. Zdeněk Habrovanský, Helena Chmelařová, Ladislav Chvalkovský,
JUDr. František Smitšík, Jitka Švábiková

Grafická úprava Ema Pelikánová